

Presidentmordid i Mexico.

Seinastu blóð ið komin eru til Føroyar greiða soleiðis frá viðurskiftinum ið ringja seg um presidentmordid:

Calles, fyrrverandi presidentur, ger kunnugt, at maðurin ið myrði Obregon, president, hevur sagt seg skyldugan, og at tað vóru »religiosar« grundir, ið høvdu drivið hann til hesa blóð-brotsgerð.

Colles sigur framvegis, at ríktistýrisins granskan av hesum viðburði er framlogd, og úrslitið er, at har var tað hin katólíka kirkjan, ið stóð í beinleiðis samband við blóðbadið. Hann leggur afturat, at sum landaskipanin er, kann tað ikki hugsast at hann vil gerast presidentur eitt skifti afturat.

Politíð í Mexiko kunnger, at brotsmaðurin er ein 23-ára gamal maður ið studerar kunst. Heima við hús er funnin ein blómukransur, við mynd av prestinum *Miquel Augustin*, ið skotin varð undir novembirstjóðnum fjór. Tað eru nógvir persónar fastsettir.

Javnaðarfundurin í Havn.

Fólkatingslimur frá Helga Larsen flytur roðu í Sjonleikarhúsinum.

Av teirri ársók, at tað ikki er vanligur siður her á landi, at kvinnur halda roður, tá kanska allarminst politiskar roður, hevði eg vrentað at serstakliga kvinnurnar her í Havn høvdu leitað til hendan fundin eins og kvinnurnar hava fylkt um roðarapallin úti á bygðum, har eg havi talað. Afturat at tað er sjáldsamt at kvinnur tala her á landi, er tað kanska enn meiri forvitnisligt, sum tað at hesin kvinnuligi roðarin er limur bæði av Keypmannahavnar býarstýri og fólkatinginum.

Eg eri komin so langt norður og eri so fegin við at fáa nakad gjørt fyri kvinnuna. Tað er ikki nóg mikið at kvinnan hevur fingið valrætt, vit megu fáa nóg, nóg meiri. Nú verður tað ofta sagt, at kvinnan einki forstand hevur uppá politikk, men hetta er als ikki soleiðis. Hvar ið fram verður møtt til valini, har møtur ein annar partur av kvinnum, men arbeidaravinnurnar lata ov mikið verða við at mótast við valini tá ið ræður. Og tað eigur ikki soleiðis at verða. Kvinnurnar hava eisini nóg av huga um í teirra heimi, men kvinnan

má verða politisk vakin, tá ið veljast skal imillum hina almenniskjaliga javnaðræðsluna og yvurklassaflokkarnar, og her er tað at arbeidaravinnurnar kunnu gera sína ávirkan galdandi.

Kvinnurnar fingið valrætt í 1918, tá kom hin fyrsta kvinnan inn í ríkisdagin og býarstýri. Men tað er nóg eftir at vinna fyri kvinnuna í tí almenna starvinum, men arbeidaravinnan er ov trek at fara til valborið, tí, meðan yvurklassavinnan motir um 90 % við valborið, so kemur arbeidaravinnan ikki hægr enn til 25–35 % og verður so samanborið við avstemningi úti á landinum, so eru ikki meiri enn 8 % ið mótast við valborið. Kvinnan skal ikki bert sita heima, fríðka um heimið, lata børnini í og passa mannin, sjálvsagt skal hon eisini gera tað, men hon má leggja alla sína megi í at kunna stillast javnbjóðis við mannin.

Tá ið vit nú liva í einum samfundi, har kvinnan hevur vundið sær ein natúrligan rætt og makt, so hevur tað staðið nóg stórt áður enn komi varð so langt, sum komið er, men tað er nóg eftir enn, sum áður er sagt, og tað vinnist ikki, ullaftan við flyttuliga mótast valborðini og lata okkara stemmu.

— Síðani greiðti hon frá mongum málum, ið serstakliga fyri kvinnur vóru neyðsynjar, mál, t. d. studningur til einkjur og faðirleys, ellistudning (ellisrentan) ókeypis sjúkrahjálpi og hin kommunala hjálparkassan.

Kunnugt er, at afturhaldsflokkarnir í Danmark hava, tað teir eru mentir, forað fyri at einkjulgógin gjordist hóskandi til tær einkjur og tær faðirleysi ið mest trongdi studningin, somuleiðis var við ellisrentuni, við sjúkrahjálpin og hjálparkassum. Í tí stóru arbeidslóysitið, ið nú hevur verið í Danmark, hava býarstýrin, har javnaðarmenn hava sitið í meiriluti, nýtt hjálparkassan so langt, sum hann kundi nýtast, men har, ið afturhaldsflokkarnir ráddu fyri borgum, var gjørt so lítið av, sum møguligt. Eisini hava javnaðarmenn altíð gjørt skyldu sína móti teim gomlu í samfelaginum, við at reist hugnalag og ljós ellisheim, har tær gomlu á sínum seinastu árum kunnu hava tað gott.

Tað verður altíð sagt, at í teim býarstýrum, har javnaðarmenn eru í meiriluti, verður nýttur so ógvuliga nógvrur peningur, og tað er ikki so langt frá sannleikanum, tí har, ið býarstjórnin vil gera nakad fyri tær, ið órættvísiliga lida í samfelagnum, og ríkisdagurin ikki vil bota um hesi kor á annan hátt, har má býarstýrið nýta nógvan pening. Tað er lætt at spara pening í býarstýrum, tá einki skal gerast fyri at hjálpa borgarum. Eitt annað er, um samfelagið stendur seg við at gomul, sjúk og arbeidslays ganga til grundar.

Hon var fegin yvir sín egna heimsbý, Keypmannahavn, hvussu har hevur verið stýrt síðan

javnaðarmenn komu til ræðið. Tað var ein heiður fyri landið, og fyri at áhoyrarnir kundu fáa eitt sindur av hylling á, hvat ið gjørt var, sýndi hon ljósmóðir, ið prógvaði hitt stóra samfundsuppyggjandi arbeid, ið Keypmannahavnar býarstýri hevur gjørt, síðani javnaðarmenn vóru komnir til ræðið.

Fagnaðurin var mikil, kløppum bæði dygg og horð, tá ið frú Larsen endaði roðu sína.

Logtingsmaður okkara, P. M. Dam, sleit fundin við fyndargóðum orðum um tær hjórtu hugsjónir og rættvismál, ið nú vóru kyknaði her á landi.

Klassekampen í Finland.

I den københavnske Presse har der været ført en meget livlig Polimik mellem Arbejdsmandsforbundets Formand, M. C. Lyngsø og den finske Gesant i København. Man kan nok mærke, at det her drejer sig om en meget haard Kamp, der maaske vil faa store og alvorlige Konsekvenser for det finske Handels og Erhvervsliv. Udtalende er det ogsaa i høj Grad at den finske Gesandt, hvis Fortids-Forhold til Arbejderbevægelsen i sit Hjemland ikke er helt hyggelig, indlader sig paa en Bladpolimik med en Arbejdsmandenes Talsmand, som Hr. Lyngsø. Hr. Lyngsø har endnu ikke sagt det sidste alvorlige Ord til Gesanten, men fortsættes der som begyndt, kan man nok overraskes.

Social-Demokraten anfører følgende:

Hvad de end vil mene om Enkeltheder i denne — som et Blad kalder det — enestaaende Noteudveksling, foler vi os overbevist om, at alle uheldede Læsere vil være enige med os i, at Minister Setäläs Indlæg lider af en afgørende Svaghed. Han er gaaet ganske uden om Sagens Kærne, nemlig de finske Stevveders Nægtelse af at slutte kollektivt Overenskomst med Havnearbejderne.

Selv et dansk konservativt Blad som »Berl. Tid.« skriver følgende:

»Det er ikke dansk Sag at vurdere Aarsagerne til Uligheden mellem Finland og de andre nordiske Lande, hvad Arbejdsaftaler angaar. Det er Finland, ikke Danmark, der har haft rød Terror og Borgerkrig. Men at Finland med Hensyn til Arbejdsforholdets Ordning er Landet for sig selv, er Undtagelsen, befinder sig paa et Punkt, der i de øvrige nordiske Lande med deres organisationsmæssige Jævnbyrdighed imellem Arbejdsgivere og Arbejdere tilhører en meget fjern Fortid, der er en Kendsgerning. Og det tør vel formodes, at de organiserede Arbejdsgivere i Sverige, Norge og Danmark vil ønske deres finske Kaldsfæller til Lykke den Dag, da disse mener det muligt og forsvarligt at tiltræde det iøvrigt fælles-nordiske System for Arbejdsaftaler — ja, at man langt udenfor Arbejdsgivernes Kreds vil mærke sig den Dag med Glæde som et Tegn paa Finlands positive Indlevelse i almennordisk Samfundsskik.«

Her siges fra konservativt dansk Side i Virkeligheden det samme,

som vi sagde til den finske Gesandts første Indlæg. Det vilde være ønskeligt, om finske Blade i Stedet for at fortælle sig i mere eller mindre ligegyldige Enkelt-heder, vilde fæste Opmærksomheden ved dette Sagens Kærnepunkt.

Og som den uvildige Offentlighed maa erkende det som en ubestridelig Mangel i et Sagsindlæg, at det lader Sagens Kærne uomtalt, saaledes tror vi ogsaa, man fra uheldet Stade vil erkende, at Lyngsø har Ret, naar han i den finske Borgerkrig finder Hovedårsagen til, at en Tilstand som den her nævnte og en dermed følgende Mentalitet endnu kan bestaa i Finland.

Klassemodsatningerne var i Forvejen stærkere tilspidsede i Finland end i Eks. normalt herhjemme. Den overvejende Del af den finske Nation er af en helt anden Race end den skandinaviske, germanske eller angelsachsiske. Lange Tiders haarde Erhvervsvilkår gjorde yderligere Sindene haarde, hvortil kom svensk Herredømme gennem Aarhundreder og russisk i ét Aarhundrede. Endelig kom Borgerkrigen, hvis Spor kun langsomt udslettet.

Det er til Dels gaaet i Finland som i Bayern og Ungarn: skiftevis rød og hvid Terror har skærpet Reaktionen. Bolshevisme skaber øget Reaktion, og øget Reaktion saar bolshevikisk Sæd. Ogsaa Norge med sin stærkere kommunistiske Splitteelse end Sverrig og Danmark, har set alvorlige Trusler mod Arbejdernes Organisation, end disse to Lande i hvert Fald indtil den aller sidste Tid. I England gaar Udviklingen afgjort i Retning af, at Arbejdere og Arbejdsgivere søger at føre den Klassekamp, som er en uundgaelig Kendsgerning, saa længe der findes et klassedelt Samfund, ind i mere tidsvarende, civiliserede Baner — i Lighed med, hvad der har fundet Sted netop i Danmark gennem den arbejdsretlige Udvikling siden Septemberforloret for omtrent 30 Aar siden.

I en Artikel forleden, der beskæftiger sig med vor Artikel i Gaar om Forholdene i Norge, men forveksler Tanken om permanent tvungen Lovgift med et Samfunds Nødværgeret under ganske ekstraordinære Forhold og under en parlamentarisk Regerings Ansvar, erkender »Berl. Tid.« da ogsaa, at den banale Madsen-Mygdal-Pindstøp-Christmas-Møllerske Snak om »Organisationsvang« gør det ikke. Et Tilbagefald til anarkiske Tilstande paa Arbejdsmarkedet vilde først for Alvor skabe Vanskeligheder baade for Samfund og for Arbejdsgivere. »Man har jo ikke altid daarlige Konjunkturer ved Haanden som Værn mod denne Uro« — skriver Bladet, og hævder med Rette, at »et velordnet Samfund kan ikke være organisationsfiendtligt, thi det kan ikke undvære Organisationerne, hvis det vil have Orden i sine Sager.«

Saadanne Betragtninger skulde ogsaa Finlands Arbejdsgivere lægge sig paa Sinde. Vi erkender, at der ogsaa dér er gjort prisværdigt Forsøg paa at arbejde sig ud af Borgerkrigens Mentalitet. Alene Eksistensen af et socialdemokratisk Ministerium et Aars Tid gjorde i saa Henseende stor Gavn. Finland vil gøre vel i at komme paa Højde med det øvrige Skandinavien, Tyskland og England med Hensyn til kollektive Arbejdsaftaler.

— Selvfølgelig kan de finske Havnearbejderes Kamp for den fundamentale Ret ikke være danske Arbejdere uvekkende. Ogsaa gennem Folkeforbund og internationalt Arbejdsbureau søger man jo netop at skabe de mest muligt ensartede Arbejdsforhold i alle civiliserede Lande, og Finland er Medlem af denne internationale Organisation.

Hvilke Midler der er de bedst egnede til at hjælpe de finske Arbejdere i deres berettigede Kamp, det bestemmer de danske og de internationalt organiserede Arbejdere efter nøje Overvejelse. Vi kan kun udtale vor Glæde over, at danske Havnearbejdere og Arbejdsmænd ved Afsendelsen af betydelig økonomisk Hjælp allerede har vist, at deres Sympati ikke bestaar i Ord alene.

Úr Føroyum.

Tórshavn.

Ólavseku-ídráttur.

I Kappsvimjing vunnu hesi heiðurspróg: í 300 metra longd Carl K. Mouritsen, í 200 m. 1. Olaf Petersen og í 100 m. 1. Jóannes Rasmussen og Jon Egholm.

I Kappídringini vunnu hesi: 1) Johannes Samuelsen, 2) fútin Svane og av teim yngvu vann Ósvald Hansen.

I Kappídring vóru hesi sigrandi: Vestmannabátur, ið í fjór vinn, var fyrstur, av 10-manna-forum var »Nóls«-gúr fyrstur og av kvinnum vóru Vestmannakvinnur fyrstar.

I Fotbóltstíðinum ímillum Havnamenn og Vágbingar, vunnu Havnamenn við 2-0.

Engelsk Justitsskandale.

Frikendt efter 20 Aars Ophold bag Tugthuset Mure. — En engelsk Justitsskandale fundet sin Afslutning. — Slater, som dømtes for Mord paa Indicier for tyve Aar siden, frikendes af Kassationsretten i Edinburg.

En engelsk Justitsskandale har forleden fundet sin Afslutning, idet Kassationsretten i Edinburg har frikendt den tyske Borger *Oscar Slater*, som i nitten Aar har siddet i Fængsel paa Indicier, dømt for Mord. Denne Frikendelse vil vække Opsigt Verden over. Slater blev for 20 Aar siden arresteret, mistænkt for Mord paa den 81-årige *Gilthier*. En Tjenestepige *Helene Lambe* havde set i Slater en mørk Korridor, og paa hendes Vidnesforklaring blev Slater dømt.

Den verdenskendte Forfatter *Conan Doyle* har gennem alle de mange Aar, Slater har hendsiddet i Fængslet, kæmpet for at faa Sagen genoptaget. Men han stødt stadig paa uovervindelige Hindringer, som den engelske Retsplejelov opstiller i sine Regler for Genoptagelse. Først da Arbejderministeriet *Mac Donald* kom til Magten, blev der forelagt et Lovendringsforslag, som først blev gennemført i Slutningen af 1927.

Denne Lov aabnede Mulighed for Slatters Sagens Genoptagelse, men da man vilde have ham til at underskrive Ansøgningen herom, nægtede Slater det, fordi han mente, at de 20 Aar bag Fængslets Mure havde gjort ham uskikket til et Liv blandt fri Mennesker. Men hans Venner trængte ind paa ham og fik ham til at skyde sine Betæneligheder til Side,